

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor :
Reuniunea învățătorilor români
dela școlăle popor. conf. ori din
protopopiatele arădane I—VII.

REDACTOR :
PETRU VANCU
învățător.

Manuscrisurile și corespondența
se va trimite redact. în Mar-
yarád, iar abonamentele cas-
suralui I. Groșorean în Galsa-Világos

Comitetul de redacție: Iosif Moldovan, Iuliu Groșorean, Dimitrie Popoviciu, Nicolae Ștef, Ioan Crișan, și Iosif Stanca, învățători.

Abonament : pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.

Cuprinsul Nr. 9: Adunarea generală a învățătorilor români din protopopiatele arădane I—VII de *Dimitrie Popoviciu*. — Cuvânt de deschidere de *Iosif Moldovan*. — Limba maternă în școala populară de *g.-n.* — Școala și îndreptarea răului social de *P. F. D.* — Noi, prelegere practică de *I. Stanca*. — După 6 ani de *T. Cherechian*. — Autoritatea învățătorului ca mijloc de disciplinare de *G. Popa*. — Istoria școlii române din Măderat de *P. Vancu*. — Scrisori din Bihor de *Nuțu*. — Informațiuni.

Adunarea generală a învăț. rom. din ppiatele arădane I—VII.

Niciodată învățătorimea română n'a avut să muncească între împrejurări atât de grele, ca astăzi. Abnegațiune multă și dragoste și mai multă, față de ce este *at tâu*, să cere astăzi dela învățătorul român. Și cu bucurie constatăm, că învățătorimea noastră stă astăzi la nivelul reclamat de spiritul vremii în care trăim.

Adunarea generală a reuniunii învățătorilor români din ppopiatele arădane I—VII, ținută estimp în frunțașă comună *Curticiu*, duminică și luni, la 16/29 și 17/30 august a. c., ni-e mărturie vie despre aceasta. S'a dovedit și cu această ocaziune nu numai priceperea și interesul cald al învățătorimii noastre față de marea cauză cul-

turală a neamului, ci din discuțiunile urmate, în tot cursul adunării, asupra problemelor puse la ordinea zilei, precum și din ținuta deamănă, serioasă și bărbătească a membrilor ne-am încredințat, că această învățătorime este matură pentru vremurile grele ce le străbătem.

Plecarea.

Comitetul reuniunii, în frunte cu prezidentul general *Iosif Moldovan*, a plecat din Arad sâmbătă, în ziua de sf. Mărie mare, la 5 ore p. m. În gara din Curticiu așteapta sosirea oaspeților o mulțime de popor, bărbați și femei, fete și copii. După coborîrea din tren, prezidentul desp. prot. Chișineu *Dimitrie Boariu*, salută reuniunea, în numele despărtământului, în cuvinte foarte calde, iar părintele administrator din loc *Aurel Papp*, preot în Socodor, în numele comunei bisericesti, la cari răspunde prezidentul *Iosif Moldovan*, mulțumind pentru frumoasa și neașteptata primire. În mijlocul unei bucurii generale apoi, oaspeții își fac intrarea în comună pe jos. Ajunși la școală, s'a făcut încvartirarea pe la casele ospitale ale țaranilor noștri în mod exemplar, iar la 8 ore seara toți cei sosiți, să întrunesc în ospătăria »Mladin«, la serata de cunoștință, petrecând în bună dispoziție până târziu.

Ședința I.

Deschiderea adunării a fost precedată de Sfânta Liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt, la carea a servit părintele administrator din loc *Aurel Papp*, preot în Socodor. Răspunsurile liturgice le-a executat într'un mod foarte frumos, un cor improvizat dintre învățători, sub conducerea învățătorului *Mihai Dragoș*, din Curticiu.

Adunarea s'a ținut în biserică. La 10 ore a. m., prezidentul *Iosif Moldovan*, încunjurat de secretarul general *Dimitrie Popoviciu*, având apoi la dreapta sa pe P. O. D. protopop al Radnei *Procopie Givulescu*, iar la stânga sa pe *Iuliu Vuia*, președintele reuniunii surori dela Timișoara și pe *Vasilie Sala*, președintele reuniunii surori dela

Oradea-mare, delegați ai reuniunilor surori, încunjurat mai departe de membrii din comitet Iuliu Groșorean, Dimitrie Boariu, Pavel Dârlea, Mihai Vidu, Ioan Vancu, etc., deschide adunarea generală printr'un discurs, în care face istoricul activității reuniunii până astăzi și în urmă, între aciamările sgomotoase ale membrilor, face un călduros apel către cei de față, că, deși vremurile sunt grele, învățătorimea să meargă tot înainte în spre binele bisericei, neamului, și a patriei.

Frunosul discurs prezidial, la propunerea conmembrului Pavel Dârlea, să trece în întregime la protocol.

Președintele salută apoi oaspeții prezenți, între cari pe lângă cei amintiți mai sus, am observat pe dnii: dr. Lazar Iacob și Avram Sădean, profesori la seminarul diecezan din Arad, George Părvu, învățator în Chevereșul-mare, Ioan Roșu, învățator în Beiuș, notarul comunal Zahariás Árpád și preoții Aurel Papp și Ioan Nicorescu din loc.

Să da cuvântul d-lor Iuliu Vuia și Ioan Roșu, cari în termeni foarte calzi, salută adunarea.

Să cetesc telegramele sosite dela dnii: dr. George Ciuhându, referent școlar, Cornel Lazar, diacon în Arad, Protasie Givulescu, învățator în Soborșin și Ioan Marcu, prezidentul reuniunii surori dela Caransebeș, cari să iau la cunoștință între aplauze.

După aceste să intră în ordinea de zi și să pertrac-tează întrebările puse de Ven. Consistor prin înaltul său rescript dela 28 aprilie v. a. c., nr. 2987/1909, privitor la situația școalelor noastre în noile împrejurări, pe baza lucrărilor înaintate în chestie dela Iosif Stanca, învățator în Roșia și Ioan Crișan, învățator în Socodor; lucrări, făcute cu multă căldură pricepere. Părerile ambilor au culminat într'acolo, că planul de învățământ să cuprindă tot ce trebuie să știe și să învețe copilul.

La discuția contradictorie iau cuvântul Dimitrie Olariu, Iuliu Groșorean, Pavel Dârlea, Iosif Moldovan și Dimitrie Boariu; fiind însă timpul înaintat, ședința să ridică și să anunță continuarea pe după amiază la 4 ore.

Banchetul.

Banchetul s'a ținut în ospătăria „Mladin“, la care a luat parte peste 200 persoane. În decursul banchetului s'au rostit mai multe toast. Iosif Moldovan a toastat pentru regele, Dimitrie Popoviciu pentru P. S. Sa Domnul Episcop diecezan, Petru Vancu pentru delegații reuniunilor surori, au mai toastat apoi Dimitrie Boariu, Pavel Dârlea, Vasilie Sala, Iosif Stanca, Ghița Popp, redactorul »Tribunei«, Traian Țabic și Savu Dorca.

Ședința II.

La 3 aore p. m., toți membrii prezenți s'au fotografiat în curtea bisericii, după care la 4 oare redeschizându-să ședința, să continuă discuția întreruptă în ședința întâiu asupra planului de învățământ la care au luat parte Dimitrie Boariu, Ioan Borlea, Ioan Vancu, Iuliu Groșorean, Petru Vancu, Iosif Moldovan, Dimitrie Popoviciu și Pavel Dârlea. În urmă afacerea s'a relegat desp. protopopești, ca material de studiu și aprofundare.

A urmat apoi la ordinea zilei conferența lui Pavel Dârlea, învățator în Borosineu, despre »O scurtă reprivire asupra înaintării în cultură a omenimii în raport cu educațiunea generală a popoarelor«, apoi „Pedagogia veche în raport cu cea nouă“, de Ioan Ardelean, învățator la școala de aplicație în Arad, »Cartea«, prelegere practică din limba maghiară, de Ioan Belle, învățator în Șiclau și »Linia cercuală«, prelegere practică din geometrie, de Petru Colțau, învățator în Mândruloc, primite toate cu plăcere și aplauze, după cari ședința să ridică și să anunță a treia ședință pe mânezi la 8 ore a. m.

Concertul și teatrul.

La 8 oare seara tot publicul asistent, împreună cu noi oaspeți sosiți spre acest scop, a luat parte la concertul și teatrul aranjat de bravul dascăl Mihai Dragoș din loc, cu concursul mai multor învățatori, în onoarea reuniunii. Concertul și teatrul s'a ținut în curtea ospătăriei

harnicului comerciant român, Mladin. S'au cântat: „Cisla“ de Porumaescu, „Hai în horă“ de Dima, »Azi« de Neubauer, și »Marșul economilor« de Porumbescu. Toate au fost bine cântate. Publicul le-a ascultat cu plăcere și răsplătit cu aplauze.

Printre cântări au mai fost și trei declamări și anume: „Limba mea“, de Nicu Stejărel, predată foarte bine de drăgălașa d-șoară Mladin, „Seaua fișanului“, de Th. Speranța, predată cu mult haz de învățătorul Ioan Toconiță și „Mama Aghelușa“, predată de învățătorul Traian Fridrich, producând mult râs și voie bună.

După concert a urmat piesa teatrală „Școala de menaj“, predată cu destulă istețime de domnișoarele Hersilia Cadar, Livia Mladin, Emilia Julean, Sabina Ursu, Veturia Julean, Emilia Mladin și E. Sălăgian. Publicul le-a făcut mari și binemeritate ovații.

În pauza dela mezul nopții, 12 flăcăi români, sub conducerea vătavului George Clepea, țaran din loc, au jucat cu mult succes „Bătuta“ și „Călușerul“.

Ședința III.

La 8 oare a. m., redeschizându-să ședința, au urmat cetirea rapoartelor comisiunilor însărcinate cu cenzurarea raportului general, de cassă, bibliotecă și controlă.

Să constată, că comitetul și îndeosebi biroul, a desvoltat o muncă laudabilă și intenzivă. S'au adus mai multe concluze pentru promovarea afacerilor reuniuni și s'a împărțit premiul de 200 cor., dat de »Asociațiunea aradană« pentru învățătorii, cari s'au distins cu cursurile pentru instruarea analfabeșilor. Au fost premiați cu câte 50 cor., învățătorii Ștefu (Arad), Rusu (Pecica), Ageu (Bohani) și Crișan (Siria).

A făcut cea mai bună impresie declarația învățătorului Petru Russu din Pecica, că premiul votat îl donează fondului pentru ridicarea monumentului Teodor Ceontea. Cinste și laudă lui!

A urmat apoi restaurarea pe periodul dela 1909 până 1912, sub prezidiul adhoc al d-lui Iuliu Groșorean. O restaurare cu alăta însuflețire rar s'a mai văzut. S'au ales următorii: prezident *Iosif Moldoran*, v.-prezident *Protasie Givulescu*, secretar general *Dimitrie Popovicu*, notar *George Popovicu*, cassar *Iuliu Groșorean*, bibliotecar *Dimitrie Olariu* (nou), controlor *Iosif Stanca*. În comitet, pe lângă cei 7 prezidenți de despărțământ, s'au mai ales Ștefan Roja, Nicolae Cristea, Teodor Cherechian, George Petroviciu și Petru Vancu.

Proxima adunare generală, la învitarea specială a comitetului parohial din Nădlac, să va ținea în Nădlac.

Așa a decurs adunarea dascălilor în Curticiu! Curticienii sau purtat vrednic. Cinste lor! Onoare și neobositul dascal Mihai Dragoș, care a ostenit din greu pentru buna reușită a tuturor festivităților.

Dimitrie Popovicu,
învățător rom. ort.

Cuvântul de deschidere rostit de prezidentul Josif Moldovan la adun. gen. din Curticiu.

Doamnelor și Domnilor!

Fraților Învățători!

După un an de muncă conștientioasă desvoltată între cele mai grele împrejurări, iată-ne adunați iarăși pe tribună publică, spre a da socoată despre munca ce am săvârșit și rezultatele ce le-am ajuns.

Raportul general al comitetului publicat și în organul reuniunii, va arăta ce s'a făcut special în anul acesta, între împrejurările date.

Stând însă în fața unui period, mă simt îndemnat a prezenta On. adun. generale, o icoană despre starea actuală a reuniunii, în raport cu cea dela primirea conducerii destinelor ei.

Înainte cu șese ani, cruda soarte ne-a despoiat de cel mai devotat părinte, conducător și ocrotitor al nostru, *Teodor Ceonța*, profesor preparandial, fost prezident și reînțemeietor al reuniunii noastre, lăsându-ne orfani, între cele mai grele împrejurări ale vieții.

De atunci încunjurat de încrederea și dragostea fraților mei învățători, port cu multă îngrigire sarcina conducerii acestei frumoase reuniuni, creată de distinsul meu antecesor.

Este lucru imposibil a asămăna activitatea și rezultatele ajunse de noi, cu opera creată de acel mare bărbat al școlii, și dacă vom arăta rezultatele încântătoare făcute în decursul timpului decând lăsați pe aripele noastre conducem reuniunea, nu conduși de vanitate personală o facem, ci conduși de recunoștința față de creatorul acestei instituțiuni, lăsată noauă de moștenire; o facem, ca să cinștim numele lui și prin roadele înbelșngate ale activității noastre, pentru că și noi suntem creaturile lui.

Ultima adunare generală condusă de fericitul în Domnul fost prezident *Teodor Ceonța*, a fost adunarea generală din Hălmagiu ținută la 18 și 19 iulie 1902. În raportul general prezentat acelei adunări, de fericitul sus pomenit, este specificată starea reuniunii așa cum ne-a lăsat și cum o am primit.

Asămănând acel raport cu raportul comitetului din anul curent, vom vedea, că deși am trecut prin timpuri grele, deși am avut să întimpinăm multe și mari greutateți, în urmarea dragostei și încrederii reciproce sădit în inimile noastre de fericitul și în veci neuitatul nostru profesor și președinte, am ajuns rezultate foarte mbucurătoare.

Numărul membrilor ajutători dela 14 sa urcat la 59. A membrilor fundatori dela 5 la 28.

Avere reală, banii gata, am avut atunci 141·06 cor., iar acum 5262·68 cor. Avere totală dela 2844 cor., s'a urcat la 6056 58 cor.; va se zică un spor de 3071·52 cor., cu toate că o mare parte din restanțe, ca neîncassavene, le-am șters.

Biblioteca s'a sporit cu 231 opuri.

Dintre înoirile și lucrările mai importante facute în decursul acestui timp amintim :

1. Intemeierea organului reuniunii, care în aceasta privință rădică reuniunea noastră peste celelalte reuniuni surori din Mitropolie.

2. Intemeierea fondurilor de bucate, înmulțite considerabil în urmarea stăruinței reuniunii și a membrilor ei.

3. Diplomele reuniunii, cari azi ornamează până și casele fruntașilor neamului nostru, dând mărturie vie despre existența și activitatea spornică a acestei reuniuni culturale.

4. Regulamentele pentru afacerile interne și pentru administrarea averilor reuniunii.

✓ 5. *Fondul Teodor Ceonța*, pentru arădicarea unui monument întru eternizarea memoriei întemeietorului reuniunii, care monument va vesti pentru veacuri vrednicia dascălilor români și a reuniunii lor.

✓ 6. Monografia tuturor școalelor, pusă în lucrare pentru festivalul jubileului de 100 de ani dela întemeierea institutului pedagogic din Arad.

7. Cursurile cu analfabeții și prelegerile populare cu ajutorul proiectografului :

Tot atâtea afaceri de deosebită importanță, cari a atras asupra noastră și asupra reuniunii noastre atențiunea superiorității, încrederea și respectul poporului și a inteligenței române.

Aceste prestațiuni în favorul cauzei celei mari ce reprezentăm, aceste jertfe puse cu inimă caldă pe altarul culturii neamului, nu încheie încă șirul rezultatelor ajunse prin reuniunea noastră, pentru că nenumăratele disertațiuni și prelegeri practice pertractate și discutate în conferințele și adunările noastre generale, încă vor fi avut vre-un efect asupra intelectului nostru întru ajungerea scopului precizat prin statute.

Ea să privim în trecut fraților învățători, să punem în cumpănă starea intelectuală ce am avut la pășirea

noastră în reuniune, cu cea de prezinte, și sigur vom constată progres îmbucurător și în aceasta privință.

Astăzi mare parte din noi suntem scriitori de cărți școlare, monografii, cărți de conținut moralizator, colaborăm la foi, ținem disertațiuni și prelegeri populare de diferite subiecte, facem lecțiuni și prelegeri de model, discutându-le și pertractându-le în conferințele și adunările noastre generale pe bază științifică: oare toate aceste le-am putut face în forma și cu rezultatul de azi și la eșirea noastră din pedagogie? Și oare de am fi stat între cei patru păreți ai școlii, am cunoaște azi toate metodele ivite, cu avantajele și desavantajele lor? Metodul sunetelor vii, metoda fonomimic, treptele formale Herbart-Zileriane, exercițiile desemnatorice, chestiunea pedepselor și câte alte lucruri văzute și auzite în adunările și conferințele noastre: sunt tot atâtea rezultate pe cari în mare parte le avem din reuniune.

Timpurile au fost grele, dar muncind: am dat înainte.

Trăim timpuri grele dlor și fraților și frunțașii neamului stau îngrijiți de soarta și viitorul școlii confessionale, urmărind cu deosebită atențiune toți pașii noștri. Și parcă știindu-ne adunați aici, aud vocea lor întrebătoare: »Ce vreu dascălii? Pentru ce mai aleargă din depărtări mari la asemenea întruniri, stând în fața neprevăzutei primejdii ce-i amenință, în aceste timpuri furtunoase?«

»Mergem înainte... este răspunsul nostru.

Mergem înainte pe calea aleasă, pe calea muncii cinștite, carea conduce la adevăr, la dreptate și fericire. Mergem pe calea creată nouă de fericitul nostru profesor și prezident Teodor Ceonțea, care așa ne-a grăit în cuvântul de deschidere la a II-a adunare generală: „Destinați de providință să trăim între atâtea popoară de alt neam, individualitatea noastră vom conserva-o numai, dacă din școala română confessională va rezuna totdeauna un glas, și acela va fi, între toate împrejurările, glasul învățătorului român confessional“.

Mergem înainte pe calea apucată, voind să ne înălțăm prin cultură și civilizațiune, mereu, dar sigur, către adevăratul soare cultural, singur dădător de viață, arădicând cu noi și prin noi, la limanul ce se deschide sus în universul popoarelor civilizate, cinstea școalei confesionale române și cu aceea speranță unui popor nobil, blând, pacinic și cinstit, demn de o soarte mai bună în patria ce la zămislit.

Acesta și numai acesta, ne poate fi răspunsul, către cei ce îngrijorați de soarta și viitorul școalei noastre confesionale ne întrebă: »Ce vreu dascălii români în aceste timpuri furtunoase?«

Veniți cu noi, sau faceți ca și noi; urmați-ne nouă și sprijiniți munca noastră, toți cei ce mai aveți o schinteie de dragoste către voi și neamul vostru, către limba și legea voastră și către patria ce v'au născut: chiar pentru că timpurile sunt grele.

Că timpurile sunt grele și împrejurările neprielnice, este adevăr. Să ne întrebăm însă când au fost acelea mai bune pentru noi și neamul nostru?

Românul de veacuri a răbdat cu rezignațiune de admirat, tot ce a trimis Dumnezeu asupra lui, dar rezistent și neînfrânt, ținând cu sfințenie de admirat la limba și legea lui, iatăl și azi ca bun patriot, tot în pământul ce la născut.

Așa au fost moșii și strămoșii noștri, așa vom fi și noi nepoții și strănepoții lor.

Și dacă n'a perit românul atunci când arma de apărare ia fost numai credința și sfânta cruce, nu va peri nici azi, când cartea, lumina cunoștinței, știința și învățătura îi deschide, prin școala noastră confesională, calea către civilizațiune, unde rangurile și dreptatea nu se moștenesc, ci să câștigă după vrednicie.

Aceasta-i calea cea adevărată pe care în timpuri grele am ajuns atâtea rezultate strălucite fraților învățători: pe aceasta cale să purcedem, întărind tot mai mult rândurile noastre în întruniri și conferințe. Să nu desperăm în fața

greutăților și a acestor vremuri de purificare, ci lucrând din greu, să dam înainte. Să înaintăm noi și prin noi poporul în cultură și știință, pentru că:

Numai știința și iscusința ne vor scăpa;
Iar fără ele, năcazuri grele ne vor inunda!

În speranța, că adunarea noastră generală de azi încă va forma o zală tare în șirul rezultatelor muncii noastre comune: salutându-vă cu dragoste, dechiar adunarea generală a XIX-a de deschisă.

Limba maternă în școala poporală.

Nu este studiu în școala poporală, care să fie tratat atât de măster, ca limba maternă. Multe vor fi cauzele puținului rezultat, ce se constată la acest studiu, dar cel mai însemnat motiv e, că Gramatica se ia ca scop și nu ca mijloc. Se face gramatică pe chestia subiectului, predicatului, pe analizări din carte, iar când e vorba, să scrie elevul măcar și numai o zicere simplă pe tablă, ne surprind greșele făcute. Cauza? Că nu s'a ținut în samă scopul, ce-l urmărește în școală acest studiu.

Scopul acestui studiu — afară de cel formal — e, a deprinde pe elevi în măsura de a-și putea pune cu ușurință gândurile lor pe papir, ca să poată fi înțeleși de cei ce cetesc scrierile lor, zic numai atât, pentru că cel ce e în stare a-și pune corect cugetele sale pe papir, de sigur, că va ști și vorbi corect.

Punerea gândurilor pe papir în mod corect atârână dela două împrejurări: dela modul de gândire al elevului, ori mai bine zis, dela modul de concipiere și dela modul de întrebuintare al semnelor în scriere. Primei condițiuni, care nu e altceva, decât cugetarea proprie, se pune bază încă din anii primi de școală, cu ajutorul exercițiilor intuitive. Prin mijlocirea acestora, băiatul se dedă la aprofundare, formându-și judecata, și apoi la exprimarea jude-

cății. Se înțelege, că aceasta se poate face numai în cazul, când predarea e liberă, fără manual de școală. În cazul acesta mecanismul e eschis și elevii devin în poziția, de a reflecta înșiși asupra celor învățate, formându-și judecățile. Adecă, elevii în chipul acesta sunt constrânși, sunt forțați, a fi activi și ca atari îi dedăm la concipiere. Se înțelege, în mod indirect. Concipiarea sistematică se va începe numai în clasele superioare.

Atât în ce privește formarea judecății. Urmează apoi formarea ei pe papir cu ajutorul punctuațiunilor. Și cum se va face aceasta?

Unii cred, că scrierea corectă se poate face pe baza sentimentului limbistic; alții însă susțin, că aceasta se poate face numai pe baza unor reguli anumite. Primii, neavând experiența în cauză, cad în șirul teoreticianilor: iar ceilalți se împart în două tabere: ceice țin morțiș la gramatizare și ceice nizuiesc la simplificarea regulilor.

Teoreticianii mănecau dela sine, dela persoana lor, uitând, că ei sunt departe de puterea și capacitatea elevilor, ca cerul de pământ. Uită, că în ei s'au dezvoltat simțul limbistic, în urma lărgirii cercului de cunoștințe, dar mai ales exercițiul cel îndelungat în cetire și scriere. Exercițiu și capacitate, la care nici când nu va putea ajunge un elev din școala poporală. Prin urmare e greșită părerea lor în direcția aceasta și n'are nici o bază reală. Și nu mai ales, pentru că experiența a dovedit, că nici înșiși teoreticianii, pe lângă tot exercițiul îndelungat, nu folosesc corect semnele în scriere. Ce să zicem atunci de bieții copilași, cari numai din când în când iau condeiul în mână sub durata cercetării școalei, iar după școală nici când, ori numai foarte rar? O putem deci lua cu siguranță, că pe calea aceasta nu vom ajunge la rezultatul dorit. La ce vom ajunge e, că prin dresarea aceasta vom tâmpli mintea micuților, ajungând la un rezultat contrar destinațiunii școalei.

E știut, că scopul principal al școalei e dezvoltarea puterii de judecată. Deci urmează de sine, ca predarea

și respective însușirea scrierii corecte pe baza simțului limbistic nici atunci nu are loc în școala poporală, când de fapt s'ar face ceva progres, pentrucă rezultatul acestei lucrări ar fi contrar scopului formal, care e adevăratul scop, la care tinde școala poporală.

Ideia, de a elimina cu totul gramatica din școala poporală, nu-și poate avea rostul său, lipsindu-i baza reală. Iar a continuă cu propunerea gramaticii în școala poporală în forma de până aci, asemenea ar fi o mare greșală. Esperința a dovedit-o aceasta îndeajuns. Deci se impune simplificarea regulilor, respective reducerea materialului gramatical, fără a se alteră învățământul scrierii corecte.

Pe tema aceasta, unii erau de părerea, că învățământul gramatical să se predee numai pe bază sintactică, omițându-se cunoașterea părților de vorbire. Au dat însă de greș din o mulțime de cauze. Și dintre acestea ne vom folosi numai de unul. *Atributul nu se poate face cunoscut elevilor, fără a cunoaște substantivul, ca parte a vorbirii.* S'a făcut deci esperință întors: s'a omis cu totul cunoașterea și numirea părților din zicere (subiect, predicat etc.), staverindu-se regulile gramaticale cele mai necesare pe baza cunoașterii numai a părților de vorbire. Și esperința îndelungată a dovedit, că în chipul acesta se pot arătă cele mai bune rezultate în școala poporală, avându-se în vedere atât scopul formal, cât și cel material. Iar aceasta simplificare a adus cu sine și simplificarea modului de predare.

Materialul de propus după forma aceasta ar fi următorul :

Zicerea. Descompunerea zicerii în cuvinte, cuvintele în silabe și sunete. Descompunerea aceasta se face, pentruca elevii să știe despărți cuvintele în scriere. *Tot pe baza zicerii vom face cunoscut elevilor toate părțile de vorbire.* Vom începe deci cu substantivul. Numărul și genul. Articulul. *Aci țin se amintesc, că elevii au să cunoască numai părțile de vorbire, fără a staveri regula: ce numim substantiv, verb, etc.?* E suficient, dacă elevul va ști spune,

că acesta e substantiv, pentrucă e nume. Urmează pronumele personal. Acesta premerge verbului, pentrucă fără cunoaşterea pronumelui, conjugarea verbului devine imposibilă. Facem apoi cunoscut elevilor verbul, pe care-l conjugăm numai în modul hotărît, timpurile principale. Zicere contrasă, în care vin mai multe verbe. Intrebuinţarea regulii : *când vin într'o zicere mai multe verbe lângă olaltă, atunci se despart cu virgulă. Nu se despart însă cu virgulă, când vine legătoarea și între ele.* Adiectivul, numărul și celelalte pronume. Intrebuinţarea virgului : *când vin într'o zicere mai multe adiective, ori numărale, sau pronume, lângă olaltă, între ele se pune virgulă, dacă nu se află legătoarea și.* Trecem apoi la declinarea substantivelor. Declinarea substantivelor se impune din motivul, că virgula între substantive (în zicere) numai atunci se pune, când substantivele sunt în acelaş caz. Apoi : când substantivul (ori pronumele personal) e în cazul vocativ și se află la începutul zicerii, punem virgulă după el ; iar când e la finea zicerii, virgula se pune înainte de el ; și în fine, când se afla în zicere, atunci virgula se pune înainte și după el. Și iarăș : când substantivul e în cazul vocativ (în zicere) și întrebam, atunci folosim semnul întrebării ; iar dacă strigăm, ori arătăm o simțire oarecare, punem semnul strigării.

Acesta ar fi materialul pentru clasa III.

În anul al IV-lea începem cu conjugarea verbelor în celelalte moduri. Aceasta se impune, pentru a putea deprinde pe elevi în scrierea corectă a verbelor în legătură cu pronumele scurtate în dativ și acuzativ. De aceea după conjugarea verbului, vom trece la *declinarea pronumelui personal*, ca să facem cunoscut elevilor pronumele scurtat. Vom trece apoi din nou la conjugarea verbelor, de astădată însă în legătură cu pronumele scurtat înainte și după verb. Pe baza acestora li-se va face cunoscut elevilor întrebuinţarea liniuții și a apostrofului în scriere. D. e. dacă pronumele scurtat *mă* se pune după verb împreună cu verbul ajutător *am*, atunci pronumele cu ver-

bul se leagă prin liniuță, iar cu verbul ajutător se împreună, alungând vocala *ă*, în locul căreia se pune apostroful (spălatu-m'am). Vom fini apoi în anul acesta cu cunoașterea celorlalte părți de vorbire. În ce privește întrebuințarea virgului și aici sustă regula: când într'o zicere vin mai multe vorbe de acelaș fel, se despart prin virgulă. La adverbe însă, ca și la substantive, se face o mică abatere. Intre adverbe numai atunci se pune virgulă, *când sunt de aceeaș natură*: adverbe de mod, ori de timp, sau de loc etc.

Pentru anul al cincelea ar urmă învățarea zicerilor compuse. Nu pentruca elevii să cunoască felul zicerilor ca scop al învățământului, ci le învață, ca să știe întrebuința semnele în scriere. De aici vom formă cu elevii ziceri compuse. Mai întâi din ziceri principali și apoi principali și secundari. Intrebuințarea virgului: *când vin două, ori mai multe ziceri lângă olaltă, se despart prin virgulă. Când o zicere se află în altă zicere, atunci înainte și după ea se pune virgulă. Intre zicerile principale se pune coma punctată, dacă în vreuna din ele se află una ori mai multe virgule.*

Tot pe baza zicerii compuse vom face cunoscut elevilor și întrebuințarea semnelor citațiunii în scriere. Când cităm spusele altora, înainte și după vorbele citate, se pune semnul citațiunii.

În anul al VI-lea elevii se vor deprinde în mod sistematic la concipiere, care se culmineze în compunerea alor tot felul de epistoale, nu prin decopiere, ci prin concipiere proprie.

Țin să amintesc și aici, că toate regulile, ce se vor staveri, înșiși elevii să le constate din exemplele date pe tabla școlii, se înțelege, cu ajutorul învățătorului. Deasemenea și examenarea de regulă să se facă la tablă, în fața tuturor elevilor.

Am schițat aci în general materialul redus pentru învățarea gramaticii române în școlile populare cu scopul, de a delătură temerile aceloră, cari cred, că e cu nepu-

tință învățarea acestui studiu, fără cunoașterea părților de zicere. Aș dori însă mult, că pe tema aceasta să se deschidă o discuțiune, spre a se lămurii o afacere atât de înșămnată pentru școala populară. Nu numai atât, dar e vorba și de ușurarea sarcinii bietului învățator, pe a cărui umeri s'au pus sarcini insuportabile. Prin urmare nu poate fi vorba de ambiții deșerte, ci de o chestie atât de serioasă, încât nici cel mai modest învățator să nu între-lase, a se ocupa cu aceasta afacere. Și nu mai ales cei ce susțin, că scrierea corectă nu se poate învăța în forma indicată mai sus. *Deci să le auzim părerile !*

g-n.

Școala și îndreptarea răului social.

În nrul 6 al organului, dl G-n cearcă să-mi zdrobească argumentele ce le-am adus ca motiv sau bază a-zerțiunii mele privitoare la puterea ce o are școala întru îndreptarea răului social. Că întru cât cad argumentele mele, se va vedeă din celea ce urmează.

Zice dl G-n, că ideea răului, sau corupția, are cu mult mai potrivit teren în firea omenimii ca ideea binelui ; — că școala nu poate face front răului tocmai din cauza că răul, iar nu binele e, care își are sucul recerut în firea omenimii. Da, trebuie să recunoaștem, că în om e înăscută răutatea : însuș instinctul conzervării individuale implică răutatea, și pentru aceea lupta pentru existența venită pe urmele acestui instinct, din firea ei nu poate fi decât înrăutățită, crudă, ori însălbăticită. Decât că noi trebuie să recunoaștem și aceea, că tot în firea omenească, pe lângă instinctul conzervării individuale, dela care emanează toată răutatea, mai e zidită și o parte bună : *simțul uman*. Și viața ne dovedește mai bine, că rolul acestei părți bune în lupta pentru existență e foarte mare, având a da un colorit nou aceleia. Ori ne pare că omul e îm-

pins și purtat în viața aceasta mai mult de partea sa cea rea decât de cea bună? Să ne gândim însă, unde ar ajunge faptele omenști atunci, când n'ar fi simțul uman, care se dirigieze și îndrepteze aceste fapte? — și atunci vom putea înțelege mai bine rolul cel mare al simțului uman.

Trebue să recunoaștem apoi și aceea, că dacă simțul uman indică așa zicând noua și adevărata direcție a luptei pentru existență, rația va face să se scurgă această luptă, va diriga-o pe urmele acelei direcții. Omul adevă, prin mijlocirea rației sale, se convinge tot mai mult, că tocmai pentru adevărata promovare a intereselor sale egoistice, trebue să-și aleagă tot numai fapte bune, cari adevă nu numai că nu jicnesc întru nimic interesele de-approapelui, ci din contră, le promovează pe acelea, se convinge, că orice fapte afară de acestea, pot să aducă mulțămiri și îndestulări numai aparente, până când de fapt, adevă cuprinzând și având în vedere întreaga promovarea egoistică, atari fapte numai pagube aduc.

Va să zică în firea omului e înăscută răutatea, dar tot în această fire e înăscută și bunătatea; iar în lupta pentru existență, cu bunătatea alături va merge și rația. Dela aceste două din urmă are omul tactica de luptă. Cu alte cuvinte, oarba mișcare și sbuciumare a omului cu scop de a-și apăra și susține viața, în urma căreia omul nu poate vedea mai departe decât imediata săturare a egoismului — această mișcare, indusă fiind și dirigată pe cana urile simțului uman și ale rației, nu va mai avea aspectul luptei crude și înrăutățite pentru existență, ci ea va indica și reprezenta viața blândă și plină cu fapte bune ce are a o duce omul. Pentru aceea, omul, dela firea sa sburdalnic, întrecut, nemilos și răutăcios, în lupta și valurile vieții se face blând, bun șcl.

Aceasta fiind starea generală, starea normală a lucrurilor, trebue să recunoaștem, că ideea binelui își are și ea totdeauna sucul trebuincios — ideea de viață i-l dă. Și

sucul va fi cu atât mai abundanț, cu cât această idee va fi mai desevărsită.

Fiind deci ideea de viață totdeauna clapa ce trebuie apăsată când e vorba de îndreptarea vr'unui rău, școala e chemată să opereze aci în senzul, că va clarifică tot mai mult cunoștința sau ideea despre modul cum este întocmită și alcătuită firea omenească, cum prin această întocmire îi este designată calea vieții sale, cum numai mergând pe această cale poate deveni fericit etc. — cu un cuvânt complectând și clarificând adevărata idee de viață. Așa dar aceasta e calea pe care școala trebuie să-și iee roul său întru pregătirea terenului pentru ideile mari reformatorice, cu scop de a pune capăt curențelor greșite.

Că învățăturile și principiile M. Cristos s'au lătit nu în senzul contemplat de dânsul, adecă nu în senzul jertfirii de sine pentru binele comun, ci fiind puse în serviciul egoismului, — întru nimic nu contrazice, ci cu atât mai vărtos aprobă celea de mai sus. Pentru-ca să ne putem convinge despre acest adevăr însă, trebuie să ne aducem aminte că însuș M. Cristos a avut în vedere promovarea egoismului, dar nu pe altă cale, ci pe calea cea adevărată, adecă promovând binele comun. Pentru aceea a pus el mai presus de toate binele comun; pentru aceea a vestit jertfirea de sine pentru acel bine: pentrucă binele comun e singurul loc, unde e a se căută adevăratul bine personal; ca și cum ai zice: »jertfește din bunurile tale trecătoare, pentru-ca în schimb să dobândești bunuri statornice«. E aceasta altceva decât o mai bună tactică de luptă?! — »Iubește pe vrășmașii tăi... aruncă cu pâne după cel ce aruncă cu petri după tine etc.« — acestea le-a zis M. Cristos tot numai în senzul, ca astfel să se pună capăt tuturor certelor și neînțelegerilor, venind pe urmele acestora pacea, armonia și peste tot fericirea.

Că încă nici până azi, aceste principii nu aduc tot rodul așteptat, aceasta nu poate dovedi mai mult decât că oamenii, încă nici până azi n'au ajuns să se convingă, să simțiască, că acele principii indică drumul ce îi este

dat omului în viață. Astfel creștinii se persecută între oalță, pentru că nici acum nu sunt pătrunși de adevărul, că răul ce-l faci altuia e totodată și răul tău. Când se vor convinge pe deplin oamenii de acest adevăr, atunci răutatea înăscută nu-i va mai putea împedeca de a adopta întru toate principiile M. Cristos.

Să luăm apoi și viața de toate zilele, dar să privim lucrurile în general. Oare unde, în care societate, conducătorii rei și imorali își pot face mendrele? De sigur, că numai într'o societate inconștie de interesele comune ce o încheagă, pot să fie atari conducători, cari adecă să promoveze interesele unor indivizi pe conta mulțimei, călcând în picioare la tot pasul dreptatea. Iar când societatea a ajuns, în urma luminei ce se revarsă, să cunoască interesele comune, cari dau înțelesul ei, atunci de sigur și conducătorii sei vor încetă cu nedreptățile lor.

Așa e cu ori ce fel de îndreptare; adecă mai întâiu masele, întregul ca atare trebuie să fie pătruns de necesitatea și oportunitatea acelei îndreptări, când apoi în mod preafiresc vor urmă la conducere bărbați, cari să aducă legi și dispoziții pentru îndreptarea aceluia rău.

Nevă-ându-mi deci dărîmată baza convingerilor mele, susțin și mai departe întru toate celea dela început referitor la rolul cel mare ce ar trebui să și-l iee școala întru îndreptarea răului social.

P. F. D.

Noi.

— Poezie de O. Goga. —

Prelegere practică.

Anunțarea fântei: În oara aceasta vom învăța o poezie frumoasă!

Analiza: Cari sunt poeții noștri mai noi? (Alexandri, Eminescu, Coșbuc). Ce poezii cunoașteți dela ei? (Dela Alexandri: Balcescu murind; dela Eminescu: Doina; dela

Coșbuc : Graiul neamului. Să insistă cu deosebire asupra Doinei de Eminescu, deoarece cuprinde aceleași sentimente, Ce descrie Eminescu în doina sa ? (Starea Românilor). Unde se află Nistrul ? Unde se află Tisa ? Dar marea (neagră) unde se află ? Așadar soarta căror Români o descrie E. ? (Soarta Românilor din jurul Carpaților, adică a acelor din România și Transilvania). Băgați de seamă ! Acuma voi învăța o poezie frumoasă scrisă de cel mai nou poet al neamului românesc.

Note biografice. În zilele noastre pe plaiurile nefericitului Ardeal s'a ivit cel mai nou cântăreț al suferințelor noastre de veacuri și al nădejzilor noastre din viitor : *Octavian Goga*. Născut la țară, sufletul său nobil a fost impresionat de timpuriu de frumusețile ce ascunde acest colț de țară. Erau prea mari durerile neamului din care s'a ridicat poetul, ca acesta să nu le simtă prea de timpuriu. Și eră prea mare iubirea poetului, ca sufletul lui să nu se cutremure și să nu-și dea prinosul de recunoștință către acest neam nefericit. Într'o astfel de stare sufletească a scris poetul și poezia intitulată : Noi. Ascultați !

Sinteza :

Noi.

La noi sunt codrii verzi de brad	La noi nevestele plângând
Și câmpuri de mătăasă ;	Sporesc pe fus fuiorul,
La noi atâția fluturi sunt	Și 'mbrățișându-și jalea plâng ;
Ș-atâta jale 'n casă.	Și tata și feciorul.
Priveghitori din alte țări	Sub cerul nostru 'nduioșat
Vin doina să ne-asculte ;	E mai domoală hora,
La noi sunt cântece și flori.	Căci cântecele noastre plâng
Și lacrimi multe, multe...	În ochii tuturor.

Pe boltă sus e mai aprins,	Și fluturii sunt mai sfoși,
La noi, bătrânul soare,	Când zboară 'n zări albastre,
De când pe plaiurile noastre	Căci roaua de pe trandafiri —
Nu pentru noi resare...	E lacrimile noastre.
La noi de jale povestesc	Iar codrii ce 'n frății cu noi
A codrilor desigur,	Își infioară sânul,
Și jale duce Murășuri	Spun că din lacrimi e 'mpletit
Și duc tustrele Crișuri.	Și Olful nost' bătrânul...

Avem un vis nelimplinit
Copil al suferinții, —
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii și părinții...

— Din vremi bătrâne, de demult,
Gemând de grele patimi:
Deșertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi...

Aprofundare în materie. Care e titlul poeziei? (Noi). Pe cine înțelege poetul sub expresiunea »Noi«? (Pe Români). Înțelege oare poetul sub expresiunea »Noi« pe toți Românii, de pretutindenea? Unde am zis că petrece poetul? (În Ardeal). Așa dară pe cari Români îi înțelege poetul sub expresiunea aceasta? (Pe Românii din Ardeal).

I. Ce țară am învățat (în geografie) că e Ardealul? (O țară frumoasă). Dar cum e suprafața Ardealului? (Muntoasă). Cu ce vor fi acoperiți munții? (Cu codrii, cu păduri mari). Cu ce fel de păduri? (Cu păduri de brad). Dar printre munți ce se vor fi aflând? (Câmpuri). Pentru ce zice poetul: »câmpuri de mătăasă«? Cum sunt câmpurile vara? (Verzi). Așadară cum înțelege poetul »câmpuri de mătăasă«? (Câmpuri verzi, frumoase ca mătasa). Ce zboară vara pe câmpuri din floare în floare? (Abine, fluturi). Ce simte omul când vede fluturi? (Veselie). Așadară ce semne sunt fluturii? (Semnele veselie). Ce popoare locuiesc în Ardeal? (Români, Magiari, Sași, dar mai ales Români). Fiindcă Ardealul e o țară așa frumoasă și veselă, cum vor fi și Românii? (...veseli) Așa ar fi să fie, dar durere, nu e așa! Poate cineva să fie vesel când e un an stărp? Poate cineva să fie vesel când sunt prea mari dările? Dar poate cineva să fie vesel când e asuprit? Va fi deci veselie, sau ce, în casa Românului? (Nu va fi veselie, ci jale). Care dintre pasările cântătoare cântă pe la noi mai frumos? (Priveghitoarea). De unde vine priveghitoarea la noi? (Din alte țări). Pentru ce vine priveghitoarea la noi? (Să ne cânte). Așadară ce sunt la noi? (Cântece de priveghitori). Dar câmpurile cu ce sunt pline? (Cu flori frumoase). Cu toate că Ardealul e așa frumos și vesel, cum e Românul? (Trist și abătut). Ce face omul adeseori când e trist? (Plânge). Ce vor fi deci multe în Ardeal? (Lacrimi).

II. Când omul e sărac și năcăjit mai crede el, că mai răsare soarele și pentru el ? (Crede, că răsare numai pentru cei bogați, pentru cei mai norocoși). Dar ce crede omul năcăjit, când aude vântul prin tufișuri ? (Crede, că și acesta plânge de jalea lui). Pe lângă ce râuri mai mari trăesc Românii ? (Pe lângă Murăș și Crișuri). Ce i-să pare Românului că duc aceste râuri ? (Toată jalea și necazul lui).

III. Ce lucră mai ales femeile române ? (Torc, țese). Ce vor fi făcând ele când torc ? (Vor fi plângând). Pentru ce ? De unde vin oamenii aceia cu ciubere ? (Din Ardeal) Pentru ce nu rămân ei acasă ? (N'au cu ce trăi). Ce viață duc ei prin țară ? (O viață amară). Cu ce vor uda ei deci fiecare bucătură ? (Cu lacrimi). Cum i să pare omului năcăjit cerul ? (Pururia înorat) Dar poate Românul pururia să plângă ? (Nu poate). Cu ce-și mai potolește Românul jalea ? (Să pună să mai cânte, horiască). Cum e hora Românului ? (Așa cum e și firea lui, domoală). Pentru ce ? (Pentru că necazurile și lacrimile cele multe l-a înmoiat).

IV. În ce coloare i-să par omului năcăjit toate lucrurile ? (Într'o coloare mai neagră). Cum i-să par omului năcăjit chiar și fluturii ? (Mai sfoși). Dar cu ce seamănă omul năcăjit roaua de pe flori ? (Cu lacrimile ce le-a vărsat). (Din atâtea lacrimi ce a vărsat Românul în decursul timpului, ce s'ar fi putut forma ? (Un râu întreg). Ce râu mare izvoarește în Ardeal ? (Oltul). Ce-i povestesc Românului codrii despre Olt ? (Că acesta s'a format din lacrimile noastre).

V. Ce-l întărește pe om în necazuri ? (Credința). Ce credință au avut Românii ? (Românii au avut totdeauna credința întru viitor mai fericit). Implinitu-s'a credința aceasta ? (Nu s'a implinit, dar credem, că se va implini) Cine au murit cu credința aceasta ? (Moșii și părinții noștri). Cu ce sfințim noi totdeauna credința aceasta ? (Cu lacrimile noastre).

Asocierea : Ce descrie Eminescu în »Doina« sa ? (Soartea Românilor din jurul Carpaților (România și Tran-

silvania). Ce descrie Goga în poezin sa? (Soartea Românilor din Transilvania). Samănă soartea Românilor din România cu a celor din Transilvania? (Samănă, pentru că și Românii din România duc o viață săracă și amărită).

Sistemizarea. Să vedem care e cuprinsul poeziei: *)
Ardealul e o țară frumoasă. Românii de aici pururia au dus o viață amărită. Așa se explică, că Românul are o fire domoală. El crede într'un viitor mai fericit. În această credință au murit moșii și strămoșii nostri. Aceasta credință ne dă tărie și mângâiere.

Aplicare. Ce popoare au petrecut pe aici în vremurile cele mai vechi? (Hunii, Goții, Avarii, Longobarzii). Mai remasa urmă de aceste popoare? Nu. Pentru ce? (Pentru că n'au avut credință în Dumnezeu). Ce viață duc Românii din Ardeal? (O viață amărită). Cu toate aceste părăsesc ei țara? Pentru ce n'o părăsesc? (Pentru că cred într'un viitor mai fericit). Bine-i ca să aibă omul credință? (Bine). Fiilor! Credința tare și neclătită ne-a călăuzit și ne va călăuzi pururia în mijlocul furtunelor către limanul înflorit!

Iosif Stanca.

După 6 ani.

Se împlinesc 6 ani dela înființarea acestei reviste, restimpul, în care atât revista, cât și susținătorii ei au avut să treacă prin multe faze. Intre împrejurări critice s'a înființat și nici chiar azi nu putem zice, că am trecut peste greutatea începutului. Nu, pentru că sunt foarte mulți, cari nu-i înțeleg rostul nici chiar azi, când în mare parte i-se văd roadele. Sunt apoi alții, cari se uită desconsiderători la modesta ei prezentare și nu voesc a crede, că și ea poate presta ceva bun. Cei mai de condamnat însă

*) Dacă elevii nu-l pot reproduce liber, învățătorul le ajută prin întrebări. N. Aut.

sunt aceia, cari au datorință a-o sprijini, atât moralmente cât și materialmente, ca ea să se poată prezenta conform cerințelor timpului.

E greu să lucrezi în întunec, e și mai greu a lupta cu dușmani necunoscuți; e foarte greu și dureros totodată, când vezi pe aceia, ce-i crezi de prieteni și tovarăși de luptă, că sunt dușmanii lor proprii atunci, când neglija a tinde mană de ajutor acelor oameni de inimă, cari luptă pentru promovarea intereselor lor bine pricepute.

Multe năcazuri și greutăți întimpină un învățător în viața școlară. Multe sunt din acelea, cari îi vin din vina altora, din egoismul persoanelor cu cari vine în contact învățătorul. Toate acestea însă sunt greutăți, cari parte se pot învinge, parte se nimicesc înainte de a-și lua o direcție păgubitoare intereselor școlii. Sunt însă un neam de năcazuri mari și păgubitoare, cari provin parte din interese personale și rea voință, parte din marele neinteres ce-l purtăm față de școală și interesele ei.

De după principiul natural, că fiecare pădure își are uscăturile ei, — așa nu putem lua în nume de rău aceluia, cari n'au puțința morală și materială de a face binele. Li se ia însă în nume de rău aceluia, cari pot face bine și nu-l fac, ci fac răul și-l alimentează, ca să ia proporții cât de mari. — Că sustă împrejurarea aceasta, dovedește îndeajuns faptul, că un învățător denunță pe colegul său autorităților civile pentru o greșală, ce nu i-a stat în puterile sale, ca să o delătore. Și, deși n'a fost vina lui, totuș a fost pedepsit cu amendă în bani și propunerea disciplinarului.

Cazul e semnificativ și oarecum arată un început primejdios, o procedură de care se folosesc cei mici de suflet spre a putea eventual nimici pe oamenii de bine; împrejurare, ce denoată un viitor furtunos pentru învățători, — și care îi va aduce la o descurajare completă.

Idealuri, devotament, vocațiune vor fi tot atâtea fraze, cari și-au trăit traiul — sau cari mor încă când sunt în

fașe. Oamenii de bine, conducătorii de școală cu idealuri au semnalat primejdia; au scris, au vorbit mult și s'au nuzuit să arate calea pentru delăturarea primejdiei în parte cel puțin, dar toată truda lor a fost zădarnică. Ba, au ajuns acolo, că sunt priviți cu neîncredere, li se spun vorbe puțin măgulitoare, bunele lor intențiuni sunt fals explicate, și astfel iată-ne ajunși într'o stare de tot desolată. Conducătorii de școli — învățătorii — nu știu cine e mai mare, cum să facă să poată fi pe placul tuturor. De ajunge în vre-o belea, aleargă la toți, promite tot ce se cere dela dânsul numai să se vadă scăpat teafăr; e silit a lucra de mulțori contra convingerilor sale pentru că lupta pentru existență se ridică deasupra tuturor convingerilor și idealurilor, pretinzânduși drepturile ei.

Oamenii de bine prevăzând situația precară ce se pregătea pentru școală și învățătorul român, au înființat aceasta revistă, care s'a pus exclusiv în serviciul cauzei școlare. Nu din ambițiuni deșerte, nu urmărind interese egoiste sau de câștig s'a înființat aceasta revistă; — ci din sărăcia, din necesitatea împrejurărilor, din lipsa unui mijloc, care se promoveze o cauză comună și să ușoreze o muncă grea și rău răsplătită. Astfel s'a înființat și în astfel de împrejurări a văzut lumina zilei, acu-s 6 ani, aceasta revistă.

Mult a trebuit să cugete asupra acestui lucru inițiatorii ei, până ce i-a dat ființă; căci de foarte multe împrejurări au trebuit să țină cont, și numai tare sfioasă și cu mare precauțiune s'a putut prezenta la început aceasta revistă. Mulți susțin, că nici azi nu e la nivelul la care ar trebui să fie. Aceștia însă fac critică fără judecată, nu iau în socotință greutatea cu cari zilnic are a se lupta. În decurs de 6 ani aceasta revistă a fost susținută exclusiv din debilele puteri ale învățătorilor dela sate. Cei cu dare de mână, cei cu pregătiri, acei ce aveau puțină morală și materială pentru augmentarea ei, au stat la o parte, privind desconsiderător la modesta ei prezentare. — Nu le venea a crede, că acești debili gregari pot să facă ast-

fel de sfortări încât să susțină timp de 6 ani o revistă din propriile lor puteri. Și involuntar, toți contrarii ei trebuie să recunoască, că, deși n'au putut opri curentul ce eră pus contra școalei și conducătorilor ei, totuși a slăbit mult acel curent dușmănos și și-a eluptat o poziție relativ destul de cinstită în șirul revistelor din țeară. Mersul învățământului s'a îmbunătățit foarte mult, iar conducătorii de școală sunt în curent cu afacerile școlare.

Dacă ne cugetăm bine asupra trecutului. — și urmărim cu atențiune desvoltarea învățământului la poporul român din țeară, apoi nu avem să ne mirăm nici decât de slabul progres ce-l putem constată. Pentrucă întotdeauna afacerile școlare s'au aranjat mai la urmă. Că aceasta e, în mare parte, cauza rămănerii noastre îndărăpt, o putem constată ușor, dacă ne cugetăm la regatul vecin, unde organizarea școalelor nu e mai veche ca a noastră. Învățătorilor li se face toată comoditatea, ca ei să poată munci neconturbați de nime și de nimica. Reviste de specialitate are mai fiecare despărțământ (județ). La aceste reviste colaborează tot omul, care se pricepe în ale școalei — printre învățători vezi în comitetul de redacție profesori de gimnaziu, doctori de știință — cu un cuvânt îi vezi strânși în jurul revistei, dând mână de ajutor, pe toți acei bărbați doritori de a vedeă poporul la acel nivel de de cultură, la care se află popoarele cele culte.

La noi! ?... Revistele de specialitate la prima apariție poartă în sine germenul perirei. Și e minune dacă la noi o revistă de specialitate trăește 2—3 ani. Redactorii și editorii știu numai cât are să sufere biata pânăce într'o bună dimineață dispăre din șirul celor vii. Și oare de ce?...

Avem și noi în dieceză o școală, un institut pedagogic, de unde ies an de an tineri cu pregătiri, cvalificați pentru creșterea și conducerea poporului. Și ajungând aceștia în viață dispăr, se prăpădesc în noianul grijilor lumesti. Atestatele lor sunt în contradicere cu ținuta lor în școală și societate. Sunt timizi, în predare stângaci,

metodul un sablon; — independența în celea școlare, prezența recerută unui crescător și conducător lipsește aproape cu desăvârșire. Așa sunt acum și așa am fost toți — și a fost o binefacere, un noroc pentru acei tineri, cari au ajuns într'un mediu social bun, recreator și purificator totodată. — Ca dovadă despre aceasta e, că de când regretatul profesor T. Ceonța a trecut la celea eterne, nu mai avem profesor, care să se intereseze așa ca el, de foștii lui elevi. La reuniunile învățătoarești profesorii vin mai mult ca oșpeți privitori. Nu iau parte activă, să continue instrucția și educația elevilor și în societate. În coloanele revistei de specialitate, care profesor mai scrie vre-un tractat din vre-un ram al științei oarecare?, vre-o chestie de metod? Unde sunt măiestrii învățătorilor, cari să se pună în fruntea lor, — și cari să fie mijlocitorii și tâlmacii acestora către forurile superioare? . . . Tinerii după absolvare sunt mânați în lume cu vorbe dulci și povețe, cari se perd îndată ce trece pragul școlii, — pentru că societatea e coruptă și oamenii prea slabi. Constatăm, că avem mulți tineri bine pregăliți, dar cari sunt mai mult instructori decât educatori.

Toate acestea scăderi s'ar putea direge în cazul când toți oamenii de școală s'ar grupă cu trup cu suflet în jurul unei reviste pedagogice, ajutându-o materialmente și moralmente spre a fi ceea ce trebuie să fie.

În credința, că nu voi fi rău înțeles, apelez la toți oamenii iubitori de școală și progresele ei, ca să se grupeze în jurul acestei reviste și pe viitor să-o putem eda în așa podoabe, ca să fie fala și mândria membrilor reuniunii învățătoarești din aceste părți.

T. Cherechean.

Autoritatea învățătorului ca mijloc de disciplinare.

Individul de aceea e cu supunere, pentru că acela, care pretinde dela el oare-care stimă, stă la un grad mai înalt de autoritate, și aceasta el o recunoaște.

Autoritatea așadar e un mijloc influențator asupra disciplinei.

Distingem autoritatea aceea, care i-se atribue după oficiul înalt ce-l ocupă și aceea, ce o câștigă prin însușirile sale individuale. Prima e autoritate oficioasă, ultima însă e individuală. Dar acestea nu totdeauna sunt îmbinate. Poate fi că un oficiu înalt este ocupat de un astfel de individ ce nu posedă autoritate individuală, dar pe lângă toate acestea trebuie cinstit oficiul ce-l ocupă și, dacă ne supunem, aceasta o facem numai pentru aceea, că trebuie respectat ordinul legal și pe acel ce-l reprezintă, chiar dacă de loc nu e apt, ca individ, pentru acel oficiu.

Poate fi însă și aceea, că cineva ocupă un oficiu modest, dar pentru aceea onorat de toți, căci sunt convinși, că este o persoană distinsă și prin urmare merită stimă. Ilustrez aceste zise prin date pozitive istorice.

Andreu al II-lea n'a fost bărbat distins, a guvernat slab țara, dar până ce a fost domnitor, pe baza constituției, ori cine i-a fost dator cu supunere, așadar chiar și »Banul-Banc«, care pe acelea vremuri eră cel mai puternic magnat.

Supunerea nu i-s'a atribuit lui Andreu al II-lea ca individ, ci regelui, fie acela ori cine. — Aceasta o numim autoritate oficioasă.

Francisc Deák d. e., nu a purtat nici un post înalt oficios, dar a avut o stimă universală, posedând cultură înaltă. — Aceasta e autoritate individuală.

Andreu Baron de Șaguna, fiind metropolit, i-s'a atribuit supunere și stimă după oficiul înalt ce-l ocupă. — Dar chiar de nu eră metropolit — și dacă nu aveă titlul de Br.

și atunci ori cine i-ar fi primit cuvintele lui părintești, pentrucă așa bărbat distins, cu idei profunde și suflet uman a fost, căci necondiționat a meritat stimă dela oricine și ca om privat.

Aici autoritatea oficioasă este imbinată cu cea individuală. Invățătorul față de elevul său posedă autoritatea oficioasă. E natural deci, că invățătorului i-se cuvine din partea elevului stimă. Pedagogul însă trebuie într'acolo se caute, ca el să fie stimat și ca individ și nu numai de elevi săi, ci și de societate. Dacă invățătorul nu posedă autoritate individuală, aceasta împrejurare știrbește autoritatea oficioasă, slăbește disciplina, până când dacă societatea îl stimează, aceasta va avea influință și asupra elevului său.

Autoritatea individuală se bazează pe astfel de însușiri, cari merită atențiune, și dacă am voi să le înșirăm pe toate acestea, nu ar fi alta, decât descrierea perfectă a omului. — Pedagogul nu poate fi perfect, însă trebuie să se nizuiască pentru perfecționarea sa și cu deosebire pentru dobândirea și desvoltarea acelor însușiri de cari are lipsă pe cariera pedagogică.

Insușirile cari potentează autoritatea pedagogului sunt: interne și externe. E natural, că însușirile interne sunt cu mult mai preponderante, dar să nu credem, că cele externe sunt numai de a doua mână. Pe cariera pedagogică și cele externe sunt preponderante, pentrucă pe copil în primul rând îl mișcă influența externă și nici că ne putem păzi de ea.

Insușirile externe o parte sunt niște daruri ale naturii, cu cari sunt înzestrați într'o formă. La tot cazul însă e mai ușoară poziția celui înzestrat cu astfel de daruri, ca celui ce natura i-a denegat acestea. — Cele externe în general au mare influință asupra omului și mai ales asupra băiatului.

Că ce influință au însușirile externe asupra băiatului, aceasta o ilustrez cu exemple din viața ped. Goethe și Pestalozzi.

Cu o ocaziune în odaia lui Goethe a intrat un copil pe care văzându-l Goethe atât a plâns pânăce a depărtat pe băiat de acolo.

Ramzauer, elev alui Pestalozzi, mai târziu învățator distins, când l-au adus părinții prima oară la Pestalozzi, care își neglija (Pestalozzi) exteriorul, elevul atât s'a temut de el, căci credea, că nici nu e om.

La însușirile externe aparțin: construcția corpului, vocea, trăsurile feții, gesticulațiunea, vorbirea etc.

Construcțiune înaltă, proporționat dezvoltat, voce sonoră etc., mui mult câștigă autoritate ca construcție slabă, voce slabă etc. — Aceste însă nu depind dela noi, dar dacă natura nu ne-a înzestrat pe toți cu aceste daruri, cu atât mai vărtos trebuie să ne păstrăm acele însușiri, cari depind dela noi, căci altcum problema pedagogică devine mai complicată.

Insușirile cari depind dela noi sunt: tonul vorbirii, gesticulațiunea etc. — Tot la aceste însușiri aparține și îmbrăcămintea de care încă trebuie să ne îngrijim, pentru că copilul și la aceste e foarte atent. — Imbrăcămintea învățatorului, trebuie să fie curată și regulată, ca în aceasta privință să poată premerge cu exemplu. — Să-și aleagă învățatorul bine îmbrăcămintea, adevărată să fie modestă, deamă pentru un pedagog. — Fiindcă învățatorul trăiește în societatea de azi, să-și acomodeze îmbrăcămintea după aceasta; să nu fie însă sihastru, dar nici să joace pe eroul modei; să fie modestă însă cu gust nobil.

Cu mult mai preponderante sunt însă însușirile interne. — Inzădar e apariția bună dacă conținutul intern nu stă în dosul ei, căci iute vom observa în dosul însușirilor bune externe, golăciunea interiorului. — Distingem două însușiri interne cari dau autoritate: știința (cultura) și caracterul.

Cine ni-e superior în cultură, pe acela îl stimăm. Se poșadă deci învățatorul față de elevii săi o cultură mai înaltă. — Sunt două feluri de știință (cultură), de care

are învățătorul lipsă și anume : cultura generală și știința de specialitate.

Inavușirea culturii generale o putem face, respective se poate câștiga : prin cetirea scrierilor literare clasice, ca să putem ține pași cu cultura modernă.

La cultura de specialitate cel ce voiește să instrueze are însă lipsă și de cultură pedagogică, care deasemenea trebuie înavușită prin cetiri de opuri pedagogice. Însă nici cel mai cult individ nu se împărtășește de aceea venerațiune ce ar merita-o dacă nu e om de caracter ; deci caracterul moral al învățătorului trebuie să strălucească ca lumina.

Caracterul la orice individ este de mare preponderanță, însă la învățător, care este chemat a forma caractere morale, este de dublă preponderanță. — Chiar și lumea aplică cu mult mai severe măsuri față de ei, ca față de alții.

Caracterul moral se vede în școală față de elevii săi.

Numai pe baza caracterului moral putem dobândi adevăratul succes și adevărata fericire.

D r a u ț, August 1909.

George Popa
învățător.

Istoria școlii române din Măderat.

Schiță monografică.

(Continuare.)

Dupăce elevii cunoșteau alfabetul și știau să formeze cuvinte (cam 25 zile după cercetarea de școală), li-se dădea un caet unde li-se făcea de cătră dascăl semnele buchelor sau potcoavelor, cari trebuiau să le facă și ei întocmai, ceea ce se întâmplă cam pe când împlineau anii de școală. De aici apoi se esplică faptul, că între oame-

nii bătrâni se aflau mulți, cari să știe ceti, — dovadă cărțile bisericești (ceaslov, octoich și psaltire) aflătoare la dânșii — dar numai puțini știau scrie, din cauza trăsurilor hieroglifelor cirile, multe și complicate.

Acestui metod i-a urmat *al literizerii*, care se aseamnă bine cu al buchizării, deosebindu-se numai că acum litera nu se spune prin cuvânt propriu, ci cu ajutor, cu deosebire sunetele mute d. e. b = be, v = ve, g = ge, h = ha etc. Iar când se procedă la compunerea de cuvinte, se facea astfel: se luă consonanta dela început și se spune cu ajutorul — apoi urmă vocala, d. e. cuvântul — masă. Se zicea: em, a = ma, es = să, = masa; soră: es, o = so, er, ă = ră, = soră, și așa mai departe până când știau școlarii să cetească bine, lucru care se întâmplă foarte târziu, căci forma metodică întimpină mari greutăți și dintr'o parte și dintr'alta, fiindcă elevul nu putea începe mai departe până știă întreg alfabetul, iar învățătorul nu putea face progres, că doar nu aveau toți elevii asemenea pricepere ca să fie egali în a putea memoriza atâtea trăsărituri de limbă. De multeori se întâmplă, că elevul urea școala și nu se mai abătea pe la ea — urmând, că tot ce a învățat să uite repede — numai de școală să scape. — Aceasta se putea observa p'atunci nu numai în Măderat, dar și în alte locuri.

După aceasta pocitură a urmat alt metod, care iară învăță »alfabetul« mai întâiu, dar schimbat după forma în care-l avem azi. Acest metod învăță mai întâiu vocalele, apoi consonantele, după aceea forma silabei din o consonantă cu fiecare vocală deosebit s. ex. b, ba, be, bi, bo, bu; d, da, de, di, do, du. Și tot așa pânăce erau aplicate toate consonantele cu cele cinci resp. 7 silabe iar după aceea se formau cuvintele și apoi lecturile. — Aici a întrevenit introducerea sistematică a caracterilor latine semnele lor scrise și de aceea scrierea se învăță mai ușor, fiindcă fixarea sunetelor respective a silabelor eră mai simplă.

A urmat apoi metoda fonetică, care a aflat uşile încuiate, căci oamenii erau deprinşi cu *literizarea şi silabizarea* şi foarte cu greu s'au putut dedă să zică cătră *be* *b*, şi cătră *pe* *p*. Eră o curată bătae de joc năcazul părinţilor, că copii nu spun literile pe înţeles (?) așa cum le-au învăţat ei.

Cu începerea anului şcolar 18845 s'a introdus *metoda scriptologică*, care-l practizau acum învăţătorii eşiţi din şcoala nouă. Nu mult după aceea s'a îmbinat cu *metoda cuvintelor normale*, care se practică şi acum.

Manualele, cari s'au folosit la instrucţiune încă din timpurile celea mai vechi, au fost Bocuoavna (aflată la urm. lui G. Mihaş şi P. Domocuş), apoi Glasovul şi Psaltirea. Mai târziu Abecedarul şi Cartea de cetire de Zachariu Boiu. În unele timpuri şi Legendarul tipărit de ministerul crăesc-unguresc pentru şcolile româneşti. Când au apărut Abecedarul scriptologic şi Legendarul fie iertatului prof. Vas. Petri, s'au introdus acelea. Cu începutul anului şcolar 18845 s'au introdus cărţile de lectură lucrate de inv. I. Tuducescu — pentru clasa I—II, iar cu anul 18856 şi pentru clasa III-a. La clasele IV—V s'a folosit Legendarul de V. Petri, iar la cl. VI, Cartea II-a de cetire de I. Popescu. Pentru *limba maghiară* s'a folosit-abc. apărute în tipografia statului şi cărţile edate de prof. N. Putnok, cari mai apoi au fost înlocuite de abcd. mag.-rom. de I. Dariu şi V. Goldiş. — Pentru l. română (gramatică) s'a folosit Gramatica de I. Tuducescu şi mai în urmă alui Ioan Dariu şi Maxim Pop.

Manuale de aritmetică pentru elevi nu erau numai alui I. Tuducescu inv. în Lipova, iar mai în urmă au apărut ale inv. Dogariu şi Dariu, cari s'au folosit un an, (1889) la clasele II—III, iar la clasele IV—VI, în anii 18889—18923, de când apoi nu s'au mai dat elevilor manuale de aritmetică. Cu ceva mai târziu a apărut şi Elementele de Geometrie alui D. Dogariu — care aflate de celea mai corecte s'au folosit cu succes la cl. V—VI.

Aprobându-se apoi din partea Înalt. Ministru de culte cărțile de cetire edate de »Mai mulți prietini ai școalei din Brașov« și fiind acestea (I—III cărți) întocmite și potrivite pentru toate 6 clasele, s'au introdus și au fost folosite dela aparința lor, până în anul școlar 18978, — când apoi s'au introdus treptat »Cărțile de cetire« (1—5) edate de Groșorean și consoții, cari se folosesc și de prezent, aprobate fiind și acestea atât de Înaltul Ministru de culte cât și de autoritățile bisericesti.

Manualele se cumpărau de cătră elevi și numai elevii de tot săraci erau provăzuți cu cărți cumpărate de cătră comunitatea bisericască ori donațiuni. Deasemenea: tăblițe, caete, penițe și alte recvizite își cumpărau, și-și cumpără elevii — și azi — pe banii lor proprii, fiind provăzut fiecare cu celea de lipsă.

Invățătorul I. Ionescu, înființase prin a. 1883 un »Fond școlar«, pentru procurarea recvizitelor școlare și pentru elevi. S'au înființat și augmentat din taxele elevilor, cari mergeau la înmormântari »ca dieci« (administrați) de unde căpătau 12—20 fl., din cari apoi se detrăgeau 50% și se adăugau la fond. — Acesta a ajuns în anul 1887 la suma de 30 fl. (60 cor.) când apoi s'a contopit cu fondul bisericesc, administrându-se la oaltă.

Afară de cărțile școlare, elevii mai au diferite cărți de lectură, — poezii, povești, descântece ori narațiuni, cari și le procură ori de a dreptul dela librării, ori dela târguri.

(Va urmă.)

P. Vancu.

Scrisoare din Bihor.

Notițe din anul școlar 1908/9.

Domnule Redactor !

Ca fost membru al »*Reuniunii inv. rom. gr. ort. arădani*», iar în timpul din urmă ajuns pe teritoriul altei reuniuni, care e încă în fașe, având a-și desvolla activitatea pe un teren mai puțin cultivat și cu elemente mai puțin înclinate spre lumină și progres, am ajuns la convingerea, că separatismul de până aci, nutrit din vechime și susținut și azi, mai ales între învățătorii arădani și bihoreni, nu poate și nu este permis se mai dăinuiască mult. Nu, pentrucă timpurile ce le străbatem sunt grele, iar învățătorii peste tot și în special bihoreni, nu vor putea rezista ademenirilor și promisiunilor seducătoare, dacă un contact mai intim cu colegii lor mai *tari* și mai bine *organizați* — în primul loc cu arădani — nu-i va încurajă și nu-i va îndemua a stă la locul lor pentru a nu blamă trecutul, a nu compromită prezentul și a nu periclită viitorul școalei confesionale *române*, care are o atât de grea, mare și sfântă misiune de îndeplinit. Căci dacă ne despart granițele comitatene ori ale reuniunii, aceasta nu înșamnă, că nu ne-ar fi iertat a stă în continuă și frățească legătură unii cu alții. Și nu, mai ales când stim, că există o frimbie puternică, care ne leagă pe toți și care nu cunoaște hotare și aceea frimbie nu este altă, decât *idealul* pentru a cărui realizare muncim cu toții și care nu poate fi altul decât *deșteptarea, luminarea și întărirea neamului, a cărui fii suntem și care cu tot dreptul așteaptă să-l servim cu credință*. Da, *credință* așteaptă neamul și dela noi, ca dela toți fiii sei. Și o poate aștepta aceasta, cu atât mai vârtos, că dânsul — irelevant, că pe ce cale, de unde și cum — este convins, că rebonificarea muncii învățătorului său (vorbind și de aceasta), se face tot numai din aceea *visterie* în care contribuie dânsul cu filerii și coroanele sale căștigate cu multă și cruntă sudoare.

Și dacă uniți suntem cu toții întru urmărirea aceluiaș *ideal*, dacă nizuințele noastre sunt comune și îndreptate spre aceeași țintă finală, cuvine-se, ca după posibilitate, să cercăm a ne cunoaște, să ne interesăm unii de alții și toți împreună să ne nizuim a promovă binele și stărpi răul.

Admițând dar, că e bine și chiar de recomandat se ne cunoaștem — ceea-ce cred, că nici unul dintre noi nu trage la îndoială, — rămâne numai se căutăm a afla modul cum s'ar putea efeptul aceasta. Și până atunci eu aflu, ca deocamdată cel mai potrivit mijloc prin care se poate face aceasta este organul de publicitate al învățătorilor arădani: „*Reuniunea învățătorilor*“. Prin acesta noi, bihoreni, cetindul, putem cunoaște toate momentele mai însămnate ce obvin în sânul membrilor rouniunii arădane, ne putem dar cunoaște colegii; iar arădanii, publicându-și și bihoreni în acel organ ale lor acțiuni, fi vor cunoaște pe deplin și așa am ajunge în plăcuta pozițiune de a ne îndreptă, sprijini și încurajă reciproc.

De acestea idei fiind condus, prin celea următoare, încep a informă pe frații colegi arădani despre activitatea despărțământului Beiuș a „*Reuniunii învățătorilor gr. ort. rom. orădani*“, precum și despre alte momente mai însămnate ce ating școala și pe învățători. Cer scuze, că, din motive binecuvântate, n'am putul'o face aceasta până acum, când celea atinse erau poate mai actuale. Cred însă, că și târziu e mai bine, ca niciodată.

*

În 12 noemvrie n. 1908, s'a ținut în Beiuș adunarea de toamnă a despărțământului protopopesc cu acelaș nume a »Reuniunii inv. ort. rom. orădani« sub prezidiul colegului Ioan Moga din Dobrești. Cu aceea ocaziune I. Roșu, învățătorul din loc, a preles din ezerc. intuitive maghiare, despre: „*Obiectele din sala de învățământ*“ cu clasa a II-a și din geografie „*Cercul Beiuș*“ cu clasa a III-a, cari au fost primite cu mulțamită. S'a hotărit: ca ședințele despărțământului se fie de acum înainte ambulante; să se

comandez „Calendarul național“ din Orăștie în mai multe exemplare, să se vândă prin învățatori, iar profitul să se folosească pentru augmentarea bibliotecii despărțământului; — s'a înscris de membru fondator Dr. Gavril Cosma, avocat în Beiuș; s'a pertractat chestia cu speșele de conferință pe cari învățatorii nu le primesc. Ședința de primăvară s'a hotărât a se ține în Feneriș.

*

Tot în Beiuș s'a ținut, la ordinul Ven. Consistor orădan, o conferință învățătorească în 3 decembrie 1908 sub prezidiul dlui protopop V. Papp.

Pentru aceasta conferință s'au distribuit învățătorilor din partea Ven. Consistor trei teme de prelucrat și anume: a) „Problema instruirii în scris-cetit a analfabeșilor adulți“; b) „Școala“ și c) „Aplicarea celor patru operațiuni la exemple practice“. La aceasta conferință abia s'au prezentat 7—8 învățatori, temele le-a lucrat un singur învățator, iar doi au promis ale trimitte ulterior.

Chestia cu speșele de conferință s'a debătut și cu aceasta ocaziune.

*

Pe 10 maiu a. c. învățatorii maghiari de pe teritorul inspectoratului regesc Beiuș au convocat o adunare festivă în onoarea noului inspector și cu scopul a face cunoștință cu dânsul. Au aranjat tot cu aceasta ocaziune și o petrecere. La ambele au fost invitați și învățatorii rom. gr. ort.

Ședința s'a ținut în sala mare a azilului de stat. Președintele reuniunii maghiare a salutată pe inspector și sub-inspector cu cuvinte frumoase; inspectorul asemenea a răspuns în senzul, că a fost, este și voește a rămânea bun prietin a învățătorilor, a acelor învățatori, cari s'au la înălțimea chemării lor, va fi însă strict față de aceia, cari nu-și fac datorința etc.

Cu aceasta eră să se încheie ședința dacă președintele, profitând de ocaziune, nu se adresă către cei prezenți cari nu sunt membri, să se înscrie decă voiesc, de atari.

În urmarea acestora s'au înscris vre-o 17—20 membri noi, aproape toți românii. . . .

Chestia cu speșele de conferință de astădată n'a fost tractată. (? ! R.)

*

Examele la școalele noastre s'au început în 24 maiu n. Am luat și eu parte la trei examene, două au fost bune celalalt foarte slab. Aci s'a observat, că învățatorul n'are nici un metod, nu cetește și nu poșede însuși materialul întrucât e silit a examina chiar și religiunea din carte.

Ultimul examen s'a ținut în Beiuș în 12 Iunie n. în prezența unui public numărös. Dintre colegi au asistat numai două învățătoare, deși se așteptă să ia parte mai mulți.

*

Adunarea de primăvară a despărțământului Beiuș a »Reun. învă. rom. ort. orădani« s'a ținut în 2 iunie n. 1909 în Feneriș. Cu aceasta ocaziune învățatorul din loc, Gavril Cosma, a examinat elevii din exerciț. int. în limba română și maghiară. Învățătorul: Ivantie Popoviciu din Câmpani a dizertat despre aplicarea pedepselor în școala poporală și cu provocare la mai multe sentințe judecătorești, cari nu toate conglăsuiesc în aceeaș formă, pledează pentru omiterea totală a pedepselor corporale din școala poporală. Dizertantului i-s'a votat mulțămită și a fost rugat a-și publică lucrarea în revista „Reun. învățătorilor“ sau în »Biserica și Școala« din Arad. S'a hotărât, ca reuniunea se intervină prin Vener. Cosistor la vicecomite, ca acesta să dea ordin ștrict notarilor, ca notarii se ia *la timp* măsuri pentru executarea legii față de elevii arătați în conspectul absenților, a-i îndrumă sub urmări disciplinare a nu agită poporul asupra învățătorilor denunțându-i pe acestia părinților, ca și când învățătorii nu constrânși de lege și datorințe: ci te miri din ce alte considerațiuni ascunse dau copii la pedeapsă. S'a hotărât mai departe, ca în convocări să se facă o notiță, prin

care învățătorul să se îndrume a se prezenta cu convocarea la epitropie și a-și reclama în senzul legii, taxa de conferință. S'au înscris membri fundatori preotul gr. ort. rom. Cornel Foltuț din Feneriș și Petru E. Papp din Po-cola. Adunarea i-a răsplătit pe vrednicii preoți cu călduroase aplauze de „să trăiască!». Proxima ședință se va ține în Mezieș. — La aceasta ședință au participat de tot puțini membri.

*

Aflu de bine a nu lăsa această ocaziune far'a aminti ceva și despre *cursul de analfabeți din Beiuș*. Deși știam, că elementele locului nu sunt prea acomodate — fiind aproape toți servitori atârători de stăpânii lor — totuși s'a deschis și în Beiuș un curs de acesta. Începutul a fost bun, intrucât s'au înscris 38 de ascultători. Instrucțiunea s'a făcut în șase oare pe săptămână și toți începeau a scrie litere și ale imbină, unii chiar foarte bine.

Ei, dar după câteva zile rând pe rând începură a te părăsi — unii așteptau, ca în 3—4 zile să învețe totul, iar pe cei mai mulți nu-i lăsau stăpânii — așa, că în celea din urmă abia au rămas 10—12, cari veneau mai regulat. Aceștia au și învățat a scrie și celi destul de bi-nișor, atât cu literile mici cât și cu celea mari.

La examenul din 13 Iunie și dintre aceștia însă abia s'au prezentat 5. Cu aceștia s'a depus examenul în prezența dlui protopop V. Papp, comisarul consist. I. Pinter și oaspeții: Dr. G. Cosma, Dr. I. Ciordaș și P. Țucra.

Când se știe, că toți ascultătorii cursului de analfabeți din Beiuș au fost servitori; că dela Paști până la Rusalii în țările celea mai acomodate de sâmbătă seara, (când se prezentau mai mulți) sala de învățământ eră ocupată de cor, ar fi trist de tot, dacă s'ar află om (mai ales pretins spețialist), care fără a țineă cont de împrejurări, ar încercă a bagateliză un rezultat *modest* dar cu atât mai *prețios*.

Să sperăm însă, că oamenii cu *sentimente curate* și cari judecă nepreocupați, vor ști a preția și măsură cu

cumpăna dreptății și aceasta frumoasă dar prea grea încercare. Ar fi bine să nu se bagatelizeze și desprețuiască activitatea celor ce conduși de nobile intențiuni se nizuiesc a face *ceva* fără a împedecă însă pe alții a face *mai mult*.

*

Din 21—26 iunie — după încheierea examenelor de clasă — s'a ținut examenul de maturitate la gimnaziul gr. catholic român din Beiuș. O denunțare răutăcioasă, făcută după examenul scripturistic la guvern, dar care s'a dovedit absolut nebazată, a făcut, ca examenul verbal se fie cu mult mai rigoros, ca altădată. Cu toate acestea succesul a fost destul de frumos, întrucât abia unul a fost îndrumat la repetirea examenului din toate studiile. Din maturii eminenti am cunoscut numai pe Aurel Magier, fiul fostului protopop de pie memorie Traian I. Magier, din Buteni. Acest tânăr prin blândeța și seriozitatea sa, prin profundă judecată și un deosebit dar de vorbire ce-l caracterizează, promite a fi un demn urmaș al vrednicului său tată. Așteptăm cu drag să-l vedem la locul său, în serviciul bisericii și al neamului nostru cât decurând.

*

În 2 iulie n. a. c. o împrejurare neașteptată și provocată de situația nefastă și desorganizată în care ne aflăm noi, bihoreni, a făcut se asist, ca privitor la adunarea generală (mixtă) a învățătorilor maghiari din comitatul Bihor, dar cu care ocaziune m'am putut convinge, că în tot răul e și ceva *bun* și că e chiar de recomandat, ca noi, învățătorii confes. gr. ort. români, se căutăm a ne folosi de atari ocaziuni pentru a cunoaște pe colegii cei ce nu odată ne desprețuesc limba și calificarea, să ne convingem și noi, că în ce raport intelectual-moral stăm unii față de alții.

Reuniunea din vorbă, după cum m'am convins din rapoartele de casă, tipărite și distribuite și printre privitori, dispune de fonduri frumoase, cari împreună trec peste suma de zece mii coroane. Reuniunea e astfel organizată, că cuprinde în sine și o clasă de asigurare astfel, că în

schimbul taxei anuale de patru cor., ce cade pe fiecare membru; în cazul dacă cutareva dintre membri moare, succesorii săi primesc suma de 200 cor., ca spese de înmormântare. Aceasta împrejurare a contribuit foarte mult la ridicarea numărului membrilor dintre cari o parte foarte mare sunt români învățatori de stat, comunali și *confesionali*. În ce privește deci partea *materială* aceasta reuniune stă mai bine ca noi.

Nu tot așa pot zice despre partea intelectuală-morală. Admit, că au învățatori cu frumoase pregătiri, pedagogi buni, ceea ce se vede și de acolo, că edau manuale școlare și susțin și redactează în Oradea-mare o foaie pedagogică etc.; dar acești muncitori sunt puțini și sunt sau maghiari veritabili sau evrei. Cum însă majoritatea membrilor, după cum am observat, sunt români, e natural, că într'un atare amestec de elemente o emulație nobilă pe terenul pedagogic-didactic nu se poate aștepta. Și dacă pe lângă acestea și alte multe mai emintesc și aceea, că emanând din o manipulare defectuoasă a unui fond, membrii reuniunii au provocat o ceartă, care a durat aproape trei oare și care amenință cât pe aci se degereze în bătaie — în urmarea căreia primii conducători ai reuniunii au fost constrânși a abzice și a-se retrage — aflu, că în aceasta privință stăm noi mai bine, ca ei. Reuniunile noastre din Arad, Caransebeș și Timișoara stau la tot cazul la un nivel intelectual-moral mult mai superior, ceea ce se poate atribui în mare parte, ba poate chiar numai elementelor omogene, din cari se compun. Reuniunea învățătorilor gr. ort. români bihoreni însă și în aceasta privință stă mai pre jos, ca cea maghiară. Dar să vedem.

*

Abia sunt 2—3 ani de când s'a inactivat »Reuniunea învățătorilor gr. ort. rom. bihoreni« și deja — doarme. La ultima adunare generală, ținută în august 1908, nu știu din ce cauză s'a. inscenat un scandal asemenea la cel al inv. maghiari, a cărui urmare a fost, ca întreg biroul și

comitetul central a abzis și astăzi reuniunea noastră, care ar avea — în aceste timpuri grele — o chemare atât de sublimă, a rămas un corp fără *cap*.

Aflu, că Vener. Consistor orădan a însărcinat pe părintele protopop Desean, din Vașcău, cu convocarea adunării generale extraordinare, pentru a se constitui din nou spre ași putea începe activitatea și chiar în momentele, când încheiu aceasta scrisoare, primesc dela părintele protopop Desean, convocarea adunării generale pe 5 august st. n. a. c.

Cum se va întâmpla restaurarea și ce rezultate va aduce, e taina viitorului. Să prevăd însă semne, că mâni sacrilege, voiesc să-i sape deja mormântul acestei june reuniuni până e încă în fașe.

Despre rezultatul constituirii și activitatea acestei reuniuni voi ține, prin acest organ, în curent pe colegii arădani. N'ar fi oare de recomandat a se reprezenta arădanii la aceasta adunare, ca să ne cunoască mai deaproape?

La revedere!

Nutu.

INFORMAȚIUNI.

Retragerea dlui Octavian Goga dela „Asociațiune“. Dl Octavian Goga, secretarul „Asociațiunii“, și-a dat dimisia din acel post.

Caz de moarte. Nicolae Drăganca, preot rom. ort. în Gașca, membru ajutător al reuniunii noastre, după un morb lung și greu a trecut la cele vecinice Duminecă, la 12 Sept. [30 Aug.] a. c. Inmormântarea i-s'a făcut Luni, la 13 Sept. [31 Aug.] a. c. în prezența unui public număros din loc și jur. A pontificat P. On. D. părintele protopop Mihail Lucuța, din Siria, încunjurat de 19 preoți. Invățătorii încă au fost bine reprezentați. Răspunsurile le-a executat într'un mod foarte doios corul seminarial diu Arad, sub conducerea dlui profesor Trifon Lugojan. În veci amintirea lui!

Aniversarea luării Griviței s'a serbat Duminică în România cu deosebită pompă. În toate orașele s'au oficiat servicii divine, la cari au luat parte toate autoritățile civile și militare.

Din Sofia se anunță, că o delegațiune de 40 membrii ai societății veteranilor români „Trecerea Dunărei“, însoțiți de zece dame, a sosit Sâmb. la Plevna. Dum. dimineața, cu un tren special, care li-s'a pus la dispozițiune s'au dus la Grivița, unde au depus o coroană. S'a oficiat un serviciu religios și s'au ținut discursuri. Pretutindeni s'a făcut vizitatorilor o călduroasă primire.

O nouă lume. Se știa până acum de planeta Marte, c'ar fi locuită, dar nu se știa că și Venus e plină cu domni și cucoane.

Iată că un distins astronom, d. Hensel, dela societatea regală și astronomie din Londra, a emis părerea, că frumoasa planetă pe care poetul Young a numit-o sora geamănă a pământului, ar fi mai locuibilă ca Marte.

Intr'adevăr, Venus are faze, cari se pot observa și cu ochiul liber. Cine zice „faze“, zice munți înalți, iar cine zice munți, zice și munteni. Există deasemeni acolo continente și mări. Atmosfera din Venus e foarte respirabilă. Schiaparelli a dovedit aceasta de mult.

Deci, se trăiește în Venus. Lumea se preumblă în tramvaie, în automobile se duce la teatru, face experiențe cu aeroplanul, descoperă și se ceartă pe poli și probabil, în nopțile senine, se uită cu ocheanul și se întreabă, dacă vor fi locuind oameni în depărtata planetă Pământul...

Arătarea unui comet. Astronomii vestesc arătarea unui comet de o mărime colosală, care are să se arăte — sau mai bine zis — să se vadă și pe la noi. Cometul acesta a fost descoperit la 1705 și măsurat de astronomul Halley — de aceea apoi se și numește „cometul Halley“. — De atunci s'a mai văzut în 1758, 1811, iar mai pe urmă 1835. Poate că se va arăta și pe la noi, de nu cumva e greșită calcularea astronomilor, căci cometului Halley se mai asemănă și cel descoperit de astronomul *Donati* în iunie 1858 și care, tocmai la mijlocul lunii septembrie a ajuns mărimea care o prorocesc astronomii de azi pentru cometul Halley. Vom aștepta și vom vedea.

Cel mai vechiu orologiu. În Anglia, în turnul catedralei din Petersborough, se află cel mai vechiu orologiu, nu numai din Anglia, ci din lumea întreagă. E opera unui călugăr. În anul 1320 a fost terminat și de atunci până azi își îndeplinește serviciul punctual. Mersul e regulamentat cu ajutorul a două greutate (plumbi) de câte 300 funți, cari atârnă de o frânghie lungă de 80 m. înfășurată în jurul unei grinzi groase. Când bat orele, izbește în clopotele bisericii un ciocan greu de 72 funți. Orologiul nu are arătătoare; orele le marchiază roata mașinării, care face tot la două ore câte o învârtitură. Cu tot mecanismul primitiv, orologiul și-a împlinit funcțiunea timp de 6 secole, ba se zice, că în acest interval nu și-a întrerupt mersul niciodată.

† **Dr. Iuliu T. Mera**, medic la băile din Karlsbaad, a reposat. Osemintele au fost aduse și înmormântate la 15/28 aug. în comuna natală Șiria. Actul funebrel a fost săvârșit de: P. S. Sa și Ioan I. Papp, episcopul Aradului.

Concert și teatru. Cu ocaziunea adunării generale și estimp ca totdeauna s'a dat un concert, improvizat dintre membrii reuniunii, meșteri în ale cântării.

S'a cântat „Cisla“, cvartet comic de C. Porumbescu; „Hai în horă“, de G. Dima; „Azi“, de Neubauer și „Marșul economilor“, de C. Porumbescu toate cu cea mai mare precizie și pricepere. Au fost și trei declamări — în program — dintre cari s'au executat numai două: „Limba mea“, de N. Stejarel de cătră dșoara V. Mladin și „Seaua țiganului“, de T. Speranță de cătră I. Toconiță.

Piesă teatrală „Școala de menaj“ a fost predată cu istețime: Dșoara *Ersilia Cadar*, inv. Măderat, în rolul dnei Petrescu s'a achitat foarte bine în rolul de mamă cumpenită și cu judecată. Dșoara *Elisabeta Julian*, (Veta Julian) în rolul femeiei emancipate (Gardenia de Albaroza) ca pictor și în a-l doilea rol (Lucia Oculini) ca Dr. în științele naturale, a știut bine se imiteze damele moderne de aceasta specie, cari ar voi se fie totul, dar în realitate sunt nimica. Dșoara *Sidonia Ursu*, în rolul prim (Lilly Saltalini) ca damă emancipată ce ia parte la toate sporturile, precum și în rolul de damă voiajeră încă s'a achitat bine, iar dșoara *E. Mladin*, în rolul de elevă a școalei de menaj a știut

să arate influința binefăcătoare a școlii unde se pune pond pe modestie și cunoștințe temeinice. Dșoara *Selăgian*, a stărnit mult răs cu rolul dsale de bucătăreasă. După acestea, la stăruința multora s'a mai predat și „*Mama Anghelușa*“ de cătră învățătorul Trăian Fridrich, care se știe bine preface, să rădă lumea de el. (P. V.)

Solviri. Taxa de membri au solvit: Ioan Vancu, Protasie Givulescu, Petru Balint, Ioan Borlea, Lucreția Ambruș, Todor Lucaci, Nicolae Cismaș, Alexa Doboș, Pavel Dirlea, Iuliana B. Dirlea, Patriciu Covaciu, Pavel Stana și Ioan Cădar câte 2 cor. Mihaiu Vidu, Ioan Borlea și P. Balint câte 4 cor., Nicolae Boșcaiu 6 cor., I. Știrbu și Dimitrie Maci câte 20 cor., Petru Rus și Romul Tăucean câte 1 cor. *Abonamente* au solvit: Ioan Vancu, M. Vidu, Tr. Fridrich și Știrbu câte 10 cor., Savu Dorca și R Tăucean câte 20 cor., N. Boșcaiu 15 cor., Protasie Givulescu, Iosif Moldovan, P. Craiovean, G. Balint, I. Borlea, Pavel Leu, Lucreția Ambruș, T. Lucaciu, N. Cismaș, A. Doboș, P. Dirlea, P. Covaciu, P. Stana, M. Mariș, I. Cădar și P. Balint câte 5 cor. *Pentru diplomă*: Ioan Cădar 2 cor. *Spese de proces*: Romul Tăucean 4 cor.

Aviz! Se avizează toți învățătorii, că fotografia in corpore dela Curticiu e gata. A succes foarte bine. Cine voiește să o aibă, dacă cumva nu s'a insinuat la dl Dimitrie Goldiș, învățător în Bărzava, să se adreseze in chestie prezidentului general dlui: Iosif Moldovan din Arad. Prețul 2 cor. bucata.

Ce aduce soartea. La lacul Genf, in teritorul Nyonul, eră castelul Prangins, in care locuia Iosif Bonaparte, exregele Spaniei. Într'o zi acesta întâlnește in parcul castelului un străin imbrăcat frumos și care îl roagă a-i spune încotro se află Nyon. Exregele cu toată plăcerea merge singur până la marginea parcului și-i arată. La despărțire îi zice: „Eu sunt Iosif, regele de odinioară al Spaniei, mă bucur, că am putut a-ți face un mic serviciu și dacă e permis a întrebă de numele, căruia pot a-i mulțami distragerea plăcută de jumătate oră?“ „Eu sunt Gus av, fostul rege al Șvedie.“. Iosif B regele Neapolei, apoi a-l Spaniei, fratele mare al lui Napoleon, a murit ca conte de *Survilliers la Florenta 1844*. Gustav V. reg. Șvediei 1792—1809 a murit în *S. Gallen în 7 februarie 1837 ca simplu cetățan*.

Cauza plictiselei. Șeicul Aldul se plictisă. El lăasă a chemă la sine pe cei 3 înțelepți din țara sa și le zise: „Pentruce mă plictisesc eu?“ Cel dintâi îi răspunse. „Prea luminate, întrebarea ta nime nu o poate răspunde, pentrucă nime nu poate cunoaște sufletul tău“. Șeicul făcù un semn și înțeleptul fù spânzurat. Al doilea îi zise: „Prea luminate, tu te plictisești, pentrucă nu este nimic în lume, ce ar puteă îndestulă mintea ta luminată“. Și acesta fù spânzurat. Urmând al treilea, acesta îi zise: „Prea luminate, tu te plictisești, pentrucă ești prea prost de a-ți ocupă sufletul tău“. Șeicul strigă: „Tu căne, tu ai drept. Dar, fiindcă ai spus adevărul, nu vei fi spânzurat, ci decapitat. Duceți-l de aci!“ Și șeicul se plictisi mai departe.

Revista pedagogică.

Revista generală a învățământului nr. 2 an. V, are următorul cuprins: Pedagogia experimentală și abecedarele românești din 1908 (sfârșit) de *G. Bogăan-Duică*. Un filozof despre cuvintele normale. Lucrările practice de științe: Extinderea unei esperințe pedagogice de *G. B.—D.* Observațiuni asupra studiului geografiei de *N. Moisescu*. Câteva idei cu privire la cursul de dicțiune de *Ioan Todicescu*. Cărțile didactice pentru învățământul primar de *Apostol D. Culea*. Timiditatea de *Victoria Ghiaciovu*. Cuvântare școlară de *Al. I. Floru*. Congresul institutorilor din România de *I. C. Florescu*. Din viața școlară a Lipscei de *Enache Ionescu*. Educația fizică suedeză, de *Ioan Bucovineanu*. *C. Statescu*. Idei și fapte, cronică pedagogică din România, Bucovina și Germania.

Pedagogia experimentală nr. 3, an. II. Sumar: Cum stă abecedarul din 1908 în fața „Pedagogiei experimentale“, de *I. Ciocârlie*. Rolul învățătorului în școală, familie și societate, de *Valuia*. Imitațiunile la copii, de *Lule*. Programul analitic pe divizii de *C. Voiculescu*. Presa pedagogică și didactică, de *Colnic*. Cronica învățământului primar; — Congresul institutorilor. Informații. Poșta redacției.

Revista asociației învățătorilor și învățătoarelor nr. 1, an. X. Sumarul: Examen de diplomă ale normaliştilor, de *L. Toma*. Explicarea cuvintelor neînțelese, de *Av. D. Culea*. Noul abecedar, *N. G. Todorescu*. Școale elementare de meserii, *Învățător*. Metoda cuvintelor normale, *Natalia G. Bejenariu*. Iar

deferențiere? *I. G. Dumitrașcu*. În zorii zilei *G. Albescu-Vlădești*. Examenete, *Traian Luteu* etc.

Educatorul nr. 2, an. I. (Oravița). Cuprinde: Reuniunea noastră, *Ioan Marcu*. Examenete, *G. Jian*. Pregătirea copiilor pentru școală, de *Dr. I. Tometescu*. Problema nouă, de *Petru Bizerea*. Felurimi. Informațiuni. Știri.

Revista literară.

Convorbiri critice. (București). Directori: *M. Dragomirescu* și *Ioan Pereți*, profesori universitari. Nr. 6, an. III, are următorul sumar: *E. Lovinescu*, Impresionismul în critică. *Ana Codrean*, Linnea și Pe Categat (poezii). *N. Em. Theoari*, Puterea sufletească de *C. Radulescu Motru*. *I. Dragoslav*, În fața unei case. *B. N. Nețun*, Cântecē *E. Tojan*, Noul doctor. *Ion Minulescu*, Pastel bolnav. *Al. Stamatiad*, Din poemele lui Bandelire. *Miron Niculescu*, Călătorii vechi prin țerile române. (Notele arhimandritului Paul de Alepo.) *Floarea Stoenescu*, Din proprietiu. *Mihail Dragomirescu*, Revista critică. Discuții. Note. Informațiuni.

Junimea literară. (Cernăuț). Redactori: *Dr. Iancu Nistor* și *George Tofan*. Nr. 7—8, an. VI, are următorul sumar: Patru scrisori inedite ale lui *Mihail Eminescu*. — *Mihail Eminescu* — *Sextil Pușcariu*, La Bucovina. *M. Eminescu*, Amintiri despre Eminescu. *T. V. Stefaneli*, Lui Eminescu. *Veronica Micle*, Memoriu asupra familiei Eminescu. *Căpitan Matei Eminescu*, Prosapul (versuri). *Botică*, Un imn francez lui Eminescu. *Lucian Bazin*, Grota din Adelsberg. *I. Grămadă*, Lui Eminescu de *Cincinnati Pavelescu*, *C. Radulescu-Motru*: Puterea sufletească de *A. Ieșan*. Cronică. Comemorarea lui Eminescu, *George Codrean* și *Sextil Pușcariu*. Reviste. Ziare.

Luceafărul. Nr. 14—15, an. VIII, are următorul sumar: *Ioan Gorun*, Un vis neimplinit. *Simina Bran*, Eu sunt vio-reauă. *Caton Teodorian*, Ceasul rău. *I. Borcia*, Odiseu. *O. C. Tăslăuanu*, Mobile românești. *I. Agârbicean*, O aniversare. *I. U. Soric*, Fragment (poezie). *Victor Eftimiu*, De departe. *A. Vlăduță*, O școală. *V. Stoica*, Un mormânt. *N. Dunărean*, Dușmanul. *Va-*

silie Stoica, Din streini. *G. Rotică*, Voi și noi. *X. Y.* Unui englez (poezie). Închinare (poezie). *E. Hodoș*, I. Turghenov: Ceasul. *A. Cotrus*, Dorului. *X. Duilirium* (poezie). *Rumana Esperantisto*, (Esperantistul român) organul societății esperantiste. — Nr. 6, an. I, conține știri despre decisiunile comitetului societății și despre adunarea generală extraordinară. Diferite știri în „esperanto“ paralel cu limba română. — Nr. 16—17, an. VIII, are următorul cuprins: *Ioan Gorun*, Vrabia și rânduneua. *E. Savu*, Reverie, *Maria Cunțan*, Căsuța mea și Aici mă simt acasă. *A. Ciura*, Pe valea Cerbului. *Simina Bran*, Ochi cu luciul catifelei. *Ioan Adam*, Frica de Dzeu. *A. S. Târziu*. *S. G.* Decepție. * * * Membrii Academiei române. Vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Sinaia. *Teodor Mureșan*, Vai plânge mult? *E. S.* Cântec. *A. O. Maior*, Rândunel. *D. Crainic*, Nocturna. *D. N. Ciotori*, Pagini străine: *Lelma Lagerlof*. *Z. Bârsan*, Mărul. Dramă n 2 acte. *A. Popovici*, Bănățeanul. Scrisoare: *Traian Pintel*, Bunicul. *A. B.* Elena Popea. Dări de seamă Cronică. — Ilustrațiuni: Membrii noi ai Academiei române. Șapte ilustrații privitoare la vizita moștenitorului de tron la Sinaia. *Lelma Lagerlof*. *Elena Popea*, etc.

Biblioteca poporală Socec. Nr. 79. *Pe coastele Africei* de Guy de Mauapassant trad. de A. Măndru. (30 b). Nr. 80. *Halima* de Barac (30 b). Nr. 81—82, *Nuvelé*, din viața meseriașilor VI, de Ioan Popoviciu-Bănățeanul (55 b). Nr. 83, *Fata Popei* de Ion Dragoslav (30. b). Nr. 84, *Nuvelé umoristice*, de Creangă și soții (30 b). Nr. 85—86, *Zmei și zîne*, de Artur Gorovei.

Biblioteca Socec. — *Scritorii români*, (fie care număr 95 bani). *Ioan Neculce*, O seamă de cuvinte și cronica.

Em. Gârlean. — *Bătrânii*, Schițe din viața boierilor moldoveni. Ediția a II-a. Prețul 3 lei.

Bibliografie.

Szabó—Dârle. Gramatica și cetirea maghiară pentru școalele elem. cu limba de propunere română. Aprobată de Ven. Consistor din Arad sub Nr. 3016/909 și de Inaltul guvern sub Nr. 99941/909. Arad 1909. P. I. 50 fil. P. II-a 60 fil.